

n o w i c k i

WITOLD NOWICKI (1903–1994)

Witold Nowicki urodził się 11 stycznia 1903 roku w Wilnie. Szkołę średnią — Gimnazjum Państwowe im. Króla Zygmunta Augusta w Wilnie — ukończył w 1922 roku, a studia wyższe na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej w 1930 roku. W czasie studiów aktywnie uczestniczył w ruchu studenckim, rozpoczynając jednocześnie pracę naukowo-dydaktyczną, początkowo jako asystent, a później starszy asystent przy Katedrze Mechaniki Teoretycznej Politechniki Warszawskiej.

Po ukończeniu studiów został pracownikiem naukowym Laboratorium Teletechnicznego przy Ministerstwie Poczty i Telegrafów, gdzie zajmował się zagadnieniami miernictwa teletechnicznego. W latach 1934–1939 był pracownikiem naukowym Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego. W tym okresie, z ramienia Ministerstwa, brał udział w kilku zjazdach Doradczego Komitetu Telefonicznego (*Comité Consultatif Internationale de Télégraphie* — CCIT) Międzynarodowej Unii Telekomunikacyjnej (Union Internationale de Télécommunication — LUT).

Działalność dydaktyczna w zakresie telekomunikacji rozpoczął w 1930 roku (Państwowa Szkoła Teletechniczna w Warszawie, Politechnika Lwowska). W tym czasie opublikował wiele artykułów i kilka rozdziałów w wydawnictwach książkowych. W 1939 roku Stowarzyszenie Elektryków Polskich powierzyło mu stanowisko redaktora naczelnego „Przeglądu Telekomunikacyjnego” oraz „Kwartalnika Telekomunikacyjnego”.

W okresie okupacji, jeszcze w 1939 roku, zorganizował zajęcia szkolne w Państwowym

Liceum Telekomunikacyjnym, przekształconym następnie w Wydział Telekomunikacyjny Państwowej Szkoły Elektrycznej II stopnia. Był wykładowcą tej szkoły oraz kierownikiem Wydziału do kwietnia 1944 roku. W latach 1943–1944 pracował równocześnie w Spółdzielni Grupa Techniczna, gdzie podjął działalność konspiracyjną. 3 kwietnia 1944 roku aresztowało go gestapo i, po przesłuchaniu w Alei Szucha oraz pobycie na Pawiaku, został osadzony w obozie koncentracyjnym w Sztutthofie koło Gdańska, w którym przebywał aż do 12 marca 1945 roku.

Po wojnie objął stanowisko wicedyrektora Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego, które zajmował do 1949 roku. Jednocześnie, w 1945 roku, został organizatorem i kierownikiem nowo tworzonej Katedry Przenoszenia Przewodowego Politechniki Warszawskiej, przemianowanej później na Katedrę Teletransmisji Przewodowej. Kierował nią do 1970 roku, czyli do włączenia jej do nowo utworzonego Instytutu Teleelektroniki, później — Instytutu Telekomunikacji. Był jego dyrektorem do 1973 roku, czyli do czasu otrzymania statusu profesora emerytowanego.

Słowa kluczowe

- telekomunikacja
- teletransmisja
- tory przewodowe i radiowe
- czwórniki
- odtłumiki
- filtry

N

W 1945 roku obronił przed Radą Wydziału Elektrycznego Politechniki Warszawskiej pracę doktorską, rozpoczętą w 1938 roku, uzyskując stopień doktora nauk technicznych. W 1947 roku otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego, a w 1956 roku — na profesora zwyczajnego.

Witold Nowicki zorganizował Katedrę od podstaw. Zaczął od opracowania programów nauczania oraz od przygotowania skryptów, a następnie — podręczników. Do jego najbardziej znanych podręczników należą *Zasady teletransmisji przewodowej* (1957), *Podstawy teletransmisji* (1974) oraz *Telekomunikacja współczesna* (1966).

Na dorobek publikacyjny Witolda Nowickiego składa się także wiele skryptów, książek i monografii oraz artykułów problemowych, przeglądowych i popularnonaukowych.

Działalność naukowa Witolda Nowickiego w okresie powojennym koncentrowała się nadal na zagadnieniach dotyczących czwórników, transformatorów telekomunikacyjnych, układów rozgałęźnych, torów przewodowych i radiowych, struktur sieci telekomunikacyjnych, a także odtłumików, które zostały pod jego kierunkiem opracowane jako pierwsze w Polsce. Na odtłumik czwórnikowy uzyskał patent.

Jego aktywność naukowa przejawiała się także na innych obszarach. Był redaktorem naczelnym „Rozpraw Elektrotechnicznych” — czasopisma Polskiej Akademii Nauk. Brał czynny udział w pracach kilku komitetów redakcyjnych. Był członkiem komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk, rad naukowych, komitetów Stowarzyszenia Elektryków Polskich, a także członkiem rzeczywistym Towarzystwa Naukowego Warszawskiego.

Witold Nowicki prowadził działania w trzech kierunkach pokrewnych ze swą działalnością podstawową.

Kierunek pierwszy to porządkowanie pojęć z dziedziny telekomunikacji, które obejmowało stworzenie listy pojęć, podanie ich definicji i wprowadzenie nazw.

Kierunek drugi był związany z przekonaniem, że telekomunikacja w Polsce jest zaniebana, chociaż powinna być rozwijana znacznie szybciej i skuteczniej niż dotychczas. Swoje przekonania przedstawił najdobitniej na Zjeździe Sekcji Telekomunikacyjnej Stowarzyszenia Elektryków Polskich (Szczecin, 1948), a także w wielu artykułach, memoriałach

i wystąpieniach oraz w książce *Teraźniejszość i przyszłość telekomunikacji gospodarczej* (Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1960). W 1963 roku zorganizował wielką konferencję Polskiej Akademii Nauk i Stowarzyszenia Elektryków Polskich pod hasłem „Dziś i jutro telekomunikacji”.

Kierunek trzeci wiązał się z wyrażanym przez niego przekonaniem, że w Polsce niezbędne jest utworzenie przemysłu precyzyjnego do produkcji małoseryjnej. Dzięki jego staraniom przy Katedrze Teletransmisji Przewodowej utworzono zakład przeznaczony do produkcji małoseryjnej aparatury pomiarowej (ZOTAP). Kilka podobnych zakładów powstało przy innych katedrach tego Wydziału.

Po przejściu na emeryturę Witold Nowicki nadal pozostał czynny. Rozwijał zainteresowania językowe z lat poprzednich. Swoje poglądy przedstawił w 40 odcinkach publikowanych w „Przeglądzie Telekomunikacyjnym” w latach 1976–1985 pod wspólnym tytułem *Poradnik terminologiczno-językowy* oraz w książce zatytułowanej *O ścisłość pojęć i kulturę słowa w technice* (Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, Warszawa 1978). Z inicjatywy i pod kierunkiem Witolda Nowickiego zaczęło powstawać dzieło *Glosarium telekomunikacji*.

Za wieloletnią działalność naukową, dydaktyczną i publikacyjną otrzymał wiele nagród od Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Ministra Łączności, Rektora Politechniki Warszawskiej oraz od wydawnictw.

Przed wojną został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, a po wojnie — Krzyżami Komandorskim, Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Polskiej Akademii Nauk im. Mikołaja Kopernika i innymi odznaczeniami państwowymi, a także odznakami honorowymi Naczelnej Organizacji Technicznej, Stowarzyszenia Elektryków Polskich, odznaką „Zasłużonego Pracownika Łączności” oraz wieloma medalami i dyplomami honorowymi. Został również honorowym członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Zmarł 17 grudnia 1994 roku.

Witold Nowicki był pionierem telekomunikacji polskiej, twórcą teletransmisji przewodowej w Polsce nie tylko jako dziedziny techniki, ale także jako dziedziny nauki.

Był nie tylko technikiem, lecz także humanistą. Łączył zainteresowania zawodowe z językoznawczymi. Był turystą i żeglarzem.